

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 22 Ιουνίου 2020
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

1. Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα:

(Μονάδες 40)

I. Aesopi nostri Licinus servus fugit. Is paucos menses pro libero fuit. Postea Plato quidam, cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. Tu hominem investiga summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

(Λατινικά Λυκείου, XXVIII - ελαφρά διασκευή)

II. Omnia sunt excitanda tibi, C. Caesar, quae iacere sentis prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines; omnia quae dilapsa iam difflexerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae idem togatus fieri prohibuisset.

(Λατινικά Λυκείου, XXXIII - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

(Μονάδες 2)

β) Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του δεύτερου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση, να γράψετε μία (1) ετυμολογικά και σημασιολογικά συγγενή λέξη κάποιας από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες. Να δηλώσετε τη γλώσσα.

sentis
dignitatis

(Μονάδες 2)

γ) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις σημειώνοντας το τονικό σημάδι της οξείας (´). Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

spectare
recuperatio

(Μονάδες 2)

2. α) Από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. iudicia	1. αιτιατική πληθυντικού
β. legibus	2. δοτική πληθυντικού
γ. civili	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. ornamenta	4. δοτική ενικού
	5. αφαιρετική ενικού
	6. ονομαστική ενικού
	7. ονομαστική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

fugitivum, investiga, rediens, scelus, quae, impetu, severis, fecit

(Μονάδες 4)

γ) Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων (μονολεκτικά), διατηρώντας αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος:

libero
severis

(Μονάδες 2)

3. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο.

α. fugit: στο β' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού της προστακτικής ενεστώτα

β. fuit: στο απαρέμφατο μέλλοντα και παρακειμένου

γ. cognovisset: στο ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή

δ. mitte: στο α' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής μέλλοντα και συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

ε. revocanda: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής και μέσης φωνής

στ. dilapsa: στο α' πρόσωπο ενικού της υποτακτικής μέλλοντα και υπερσυντελικού

(Μονάδες 6)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. Libri Ciceronis utiles erant legendi.
- ii. Multi antiqui sapientes in Italiam vivebant.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Si Caesar pacem amaret, bellum non gessit.
- ii. Si Caesar pacem amabat, bellum non gereret.
- iii. Si Caesar pacem amet, bellum non gerit.
- iv. Si Caesar pacem amaret, bellum non gereret.

(Μονάδες 3)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους, στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, τύπους:

servus, ex litteris, Ephesi, preti, tibi, iacere, constituenda, animorum

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων όπου χρειάζεται):

α) *cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset*

(Μονάδες 2)

β) *quae iacere sentis prostrata impetu belli ipsius*

(Μονάδα 1.5)

7. α) Να μετατραπεί από ενεργητική σε παθητική η σύνταξη της ακόλουθης πρότασης του πρώτου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση:

Postea Plato quidam [...] hominem comprehendit.

(Μονάδες 2.5)

β) Στην πιο κάτω πρόταση, να αντικαταστήσετε την παθητική περιφραστική συζυγία με ενεργητική σύνταξη, χρησιμοποιώντας το *debeo* + απαρέμφατο:

Fortes viri honorandi erunt civitati.

(Μονάδες 2)

γ) Να αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση την πιο κάτω υπογραμμισμένη μετοχή του δεύτερου κειμένου που δόθηκε για μετάφραση:

quassata res publica multa perdidit

(Μονάδα 1)

8. Με ποιον πόλεμο σχετίζεται το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (κείμενο XXXIII); Να αναφέρετε δύο (2) συνέπειες αυτού του γεγονότος.

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

Quibus rebus nuntiatis tantus repente terror Romam invasit, ut, cum Lentulus consul reseratum aerarium publicum venisset, protinus accepta pecunia ex urbe fugeret. Cives enim nuntiabant Caesarem cum equitibus suis iam adventare. Postero die hunc multi incolarum et magistratuum secuti sunt.

C. Caesaris *De bello civili* I, 14, 1-3 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

magistratus, -us = οι αρχές

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Αλλά επιπλέον οι άνεμοι κρατούσαν τα καράβια των Ελλήνων και τα εμπόδιζαν να πάνε στην Τροία. Επειδή η θεά είχε προσβληθεί από τον βασιλιά, του είπε: «Θέλω τη θυσία της κόρης σου». Η σύζυγος του βασιλιά, εξαπατημένη από τα λόγια του, οδήγησε η ίδια την κοπέλα στον στρατό και την έδωσε στον πατέρα.

Λεξιλόγιο:

offendo, -ndi, -nsum, - ěre: προσβάλλω

immolatio -onis, θ.: θυσία

decipio, -cepi, -ceptum, -cipere: εξαπατώ

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -